

Slovenska diplomacija

Pred časom smo se na straneh našega lista že zaustavili ob podobnem problemu, ko smo razmišljali o slovenskih ambasadah. Te naj bi ne bile samo tiste, ki jih postavlja državno-diplomatska praksa (ki so seveda še kako potrebne), ampak tudi poslanke duha in narodne biti nasploh. Današnji slovenski politični trenutek gotovo terja tudi razmišljanja o diplomatski vlogi in dejavnosti (bodoče) suverene slovenske države. Čez par tednov bo namreč prišlo do datuma 26. junija, ki so ga postavile slovenske oblasti razglasile za dan oz. začetek slovenske samostojnosti. Prav ti ste dni bo v Ljubljani potekal Svetovni slovenski kongres. Že sam akt bo tudi veliko diplomatsko dejanje, saj bodo tu prisotni Slovenci z vsega sveta in kot državljani le-teh pa s slovenskim čutenjem prispevali v širšo politično-diplomatsko akcijo Slovenije prav nasproti zunanemu svetu.

Današnja politična stvarnost je tista, ki je. Slovenija se v tem času še nahaja v težavnih in navidez (pa ne preveč) nerešljivih problemih. Kako bo prišlo do dejanske osamosvojitve? Kakšen bo odmev v (pre)ostali Jugoslaviji? Kako bo reagirala vojska? Kaj bo rekel zunanji svet? Kaj evropske in svetovne ustanove? Pred časom so na TV Sloveniji predstavili načrt za nov slovenski grb. Cela serija domiselnih in ličnih grbov, od narodnega prapora do celjskih zvezd in Triglava. Bodo kmalu res postali uradna značka nove slovenske države? Pa slovenska zastava, ki se še vedno ni mogla osvoboditi rdeče zvezde, bo prišla kaj kmalu v Evropo? S takim znakom na trobojnici kaj bolj težko ...! Rešuje nas lepa Premrlava himna Zdravljica, kjer je pa slovenski pesniški genij v mogočni in obenem preprosti melodiji tako lepo zaživel.

Slovenski zunanji minister je nedavno na tiskovni konferenci poročal o svojem obisku v skandinavskih državah, Danski, Švedski in Norveški. Prikazal je različne odmeve na odcepitve Slovenije od Jugoslavije. Medtem sta še pomembna obiska predsednikov Peterleta in Kučana v Rimu. Norveška naj bi bila še najbolj razumevala za slovenska stališča, več previdnosti pa je bilo opaziti na Švedskem. Gre seveda za razmeroma daljne dežele in zato verjetno ni lahko pričakovati od njih objektivnih sodb. Zaenkrat so še bolj zanimive — po našem mnenju — stališča sosednjih držav (Italije, Avstrije) ali pa vlesil oz. evropskih organizmov. Morda se tudi v tem primeru nekaj premika, vendar je prav nedavni obisk predsednika EGS Delorsa v Jugoslaviji pokazal na

dalje na 8. strani ■

Tudi naši ljudje za »da« a po svoje

Na zadnjem ljudskem glasovanju je zelo odločno prišla do izraza zahteva volilnega zbora po koreniti spremembi sedanje volilne zakonodaje. Nič manj kot 95,6 odstotka volilnih udeležencev se je izreklo za »da«, kar je gotovo nekaj izrednega. Kljub neodločnosti največje italijanske politične stranke (KD), ki je svojim članom in somišljenikom svetovala, naj volijo po vesti, in kljub odločnemu nasprotovanju socialistične stranke, katere glavni tajnik je javno in glasno svetoval volivcem, naj na dan glasovanja gredo k morju ali v gore, se je referendumu udeležilo 62,5 odstotka upravičencev, kar je glede na okoliščine prav lep odstotek. Pobudniki referendumu so zato upravičeno ponosni in že zahtevajo, naj se začne uresničevati volja volilnega zbora. Pričakovati je treba torej precej, tudi korenitih sprememb v volilnem mehanizmu.

V zadnji številki Novega lista smo ugotovili, da »slovenski volivci v Italiji ne moremo prav ničesar spreminjati«, vendar smo pripomnili, da »se lahko pridružimo

množicam volivcev, ki niso zadovoljni s sedanjim stanjem in bi radi več resnične demokracije«, da »se odpravi oziroma prepreči samovolja strankinih vrhov in takih ali drugačnih strankarskih interesnih skupin«. Slovenskim volivcem smo poleg tega svetovali, naj v volilni kabini prečrtajo »da«, da bi na ta način prišla do izraza zahteva po spremembi volilne zakonodaje, saj nam sedanja ne zagotavlja izvolitve svojega predstavništva v poslanski zbornici in senatu, kot bi nam pritikalo po demokracijskih načelih.

Če pregledamo izide po voliščih, kjer volijo pretežno naši slovenski ljudje, ugotovimo, da je tu slika podobna tisti iz drugih krajev na severu države, kar pomeni, da so se tudi naši volivci in volivke izrekli za korenito spremembo sedanjih volilnih predpisov in ob tem seveda za uzakonitev pravice do lastnega manjšinskega predstavništva v obeh vejah rimskega parlamenta. To je torej glavni nauk, ki za Slovence izhaja z zadnjega ljudskega glasovanja.

Predsednika Peterle in Kučan v Rimu

»Italijanska vlada ne želi vplivati na naše odločitve, o katerih je ministrski predsednik Andreotti zagotovil, da jih bo Italija spoštovala.« Tako je dejal predsednik slovenske vlade Peterle na tiskovni konferenci po svojem pogovoru s predsednikom vlade Andreottijem v Rimu v soboto, 8. junija. Glede mednarodnih pogodb in še posebej glede Osimskega sporazuma sta predsednika ugotovila, kako »ni nobenega razloga, da bi omenjene pogodbe postavljali pod vprašaj.« Prav tako sta soglašala, da si bosta obe strani prizadevali za zagotovitev rednih pogojev življenja in statusa italijanske narodne skupnosti v Sloveniji in slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Predsednik slovenske vlade Peterle, ki je prispel v Rim na povabilo italijanske Krščanske demokracije, je skušal svojim gostiteljem in zlasti predsedniku rimske vlade, ki je tudi vpliven politik v okviru Evropske skupnosti, obrazložiti vzroke in razloge osamosvojitvenih procesov v Sloveniji ter po možnosti tudi prejeti obljubo, da bo Italija priznala stanje, kakršno bo nastalo v Sloveniji po uresničenju volje, ki je prišla do izraza na plebiscitu v lanskem decembru.

Predsednika Peterleta so na obisku spremljali guverner Narodne banke Slovenije Arhar, predsednik Gospodarske zbornice Horvat in svetovalec za gospodarska vprašanja v slovenski vladi Pleskovič, kar pomeni, da slovenska delegacija ni zamenjala gospodarske problematike, predvsem gospodarskih odnosov z Italijo ob in takoj po osamosvojitvi. V ta namen je imela pogovore z italijanskimi gospodarstveniki, pri čemer je svojim sobesednikom obrazložila 70 načrtov sodelovanja v vrednosti 250 milijonov dolarjev. Načrti se sklicujejo zlasti na znani zakon o sodelovanju na obmejnem področju. Slovenska delegacija se je na poti domov sestala z ministrom za prevoze Berninijem in s predsednikom deželne vlade Veneta.

Samo dva dni po tem obisku je prispel v italijansko prestolnico predsednik Republike Slovenije Milan Kučan. Spremljal ga je zunanji minister Dimitrij Rupel s sodelavci. Predsednik Kučan je imel pogovore s predsednikom vlade Andreottijem, s predsednikom republike Cossigo, z zunanjim ministrom De Michelisom, s podpredsednikom senata Spadoliniem, v Vatikanu pa ga je sprejel papež Janez Pavel II.

dalje na 8. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 16. junija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v taliji; 10.00 Mladinski oder: »Sara, mala princeska«; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovenec; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 V studiu z vami: Joži Peterlin; 17.30-18.30 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 17. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Andrej Capuder: »Rapsodija 20«, roman; 11.50 Slovenska lahka glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Veselo na otroškem valu«; 16.00 Simfonični orkester in Komorni zbor RTV Slovenija. Sopranistka Olga Gracelj mezosopraniistka Eva Novšak-Houška, tenorist Jurij Reja, baritonist Neven Belamarič, organist Primož Ramovš; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ TOREK, 18. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Jaz, Mikula-letič; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Andrej Capuder: »Rapsodija 20«, roman; 12.00 Starost danes; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Simfonični orkester RTV Slovenija; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Pesniške podobe.

■ SREDA, 19. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Andrej Capuder: »Rapsodija 20«, roman; 12.05 Prodor novih gastronomskih tokov v obmejni prostor; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 16.00 Dina Slama, izvaja skupina Gallus Consort iz Trsta; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenska literatura na stičišču z italijanskim svetom; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 20. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Slovensko denarništvo v Trstu; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Alojz Rebuta: »Enej Silvij Piccolomini«, dramatisirani roman; 12.00 Spoznavajmo Slovenijo; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Zvočne kulise; 16.00 Gallusovo zvočno bogastvo — moteti za enega, dva, tri in štiri zборе ob 400-letnici skladateljeve smrti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Četrtekova srečanja: Trst je klical.

■ PETEK, 21. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Človek v mejnih situacijah; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Alojz Rebuta: »Enej Silvij Piccolomini«, dramatisirani roman; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Otroški knjižni sejem«; 14.30 Od Milj do Devina; 16.00 Violinista Michael in Maria Susanne Zapotowsky, violistka Maria Charlotte Zapotowsky, violončelist Johannes Zapotowski (Avstrija).

■ SOBOTA, 22. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester RTV Slovenija vodi Josef Helperin; violinista Saško Gavrilov in Zeljko Haliti; 12.10 Režija in Kanalska dolina; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 16.00 Moč tišine; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Stan-ko Vuk: »Kako srečen bi bil, če bi ti razumela moje besede«, monodrama; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezgar, Ivo Jevnikar, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Oglasi: Publist d. z. z.; Trst, ul. Montecchi 6; tel. 040/7796611.

Tisk: Tiskarna Graphart, Trst, ulica Rošsetti 14, tel. 040/772151.

Slovenski minister za šolstvo Peter Vencelj gost DSI

V Društvu slovenskih izobražencev je v ponedeljek, 10. t.m., govoril minister za šolstvo in šport Republike Slovenije dr. Peter Vencelj, ki je poslušalce seznanil z bistvenimi načrti slovenske vlade za remodernizacijo šolskega sistema. Predvsem je poudaril, da je v zadnjih desetletjih imela politika preveč vpliva tudi na področju šolstva.

Dediščina preteklosti je nedvomno zelo težka in potrebno bo veliko truda pa tudi precej časa, preden bo šola v Sloveniji dosegla evropsko raven, je nadaljeval minister Vencelj. Dosedanji vzgojni proces je temeljil predvsem na kolektivnem izobraževanju. Šola torej ni imela posluha za težnje, talente in zanimanja posameznika. V bodoče bo treba težiti k revalorizaciji posameznikov, kar je drugod v Evropi že dolgo pravilo. Dr. Vencelj je obenem opozoril, da danes struktura slovenskega učitelstva ne odraža vseh plasti družbe. V preteklosti je namreč veljalo nepisano pravilo, da se na primer veren človek ne more posvetiti izobraževanju mladine. Še dandanes vidijo mnogi učitelji v veri neke vrste handikap. Slovenski minister za šolstvo se je obenem pritožil, da v Sloveniji okrog 40 odstotkov učiteljev nima primerne strokovne in pedagoške izobrazbe in torej ni usposobljeno za to delo.

Ministrstvo trenutno preverja modele, ki so se uveljavili v drugih evropskih državah na področju šolstva. Nikakor ne nameravamo, je poudaril dr. Vencelj, avtomatično prenesti v Slovenijo avstrijski šolski sistem, kar so nam nekateri očitali. V kratkem pa bo treba izoblikovati model, ki bo naši državi najbolj ustrezal.

Ugledni gost se je v svojem predavanju dotaknil tudi vprašanja nedavnih protestnih manifestacij slovenskih študentov

zaradi ponovne uvedbe mature ali zrelostnega izpita. Eden od razlogov, da je prišlo do upora, je poudaril dr. Vencelj, je predvsem nemotiviranost dijakov za pravo znanje. Mnogi so se prestrašili, da za ta izpit niso dovolj pripravljeni in tudi nekateri profesorji so se upravičeno čutili ogrožene. V strahu so bili, da bi se izkazala njihova nesposobnost.

V razgovoru, ki se je ob koncu razvil med predavateljem in publiko, so prišla na dan še številna zanimiva vprašanja v zvezi s šolsko reformo na Slovenskem. Med drugim je bilo govora o poučevanju verouka v šoli. Dr. Vencelj je povedal, da se osebno zavzema za uvedbo učnih ur o verstvih, kar pa zadeva versko vzgojo, naj to delo še naprej opravljajo župnijske skupnosti, seveda s podporo vlade. Če bi prisilno uvedli verouk v šole, bi s tem delali krivico nevarnim.

—o—

DEŽELNO TAJNIŠTVO SSK O IZIDU REFERENDUMA

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je sicer prepustilo svojim somišljenikom, da se po lastnem preudarku odločajo na referendumu, vendar je več vidnih izvoljenih predstavnikov SSK podpisalo pozive za glasovanje za DA. Zadovoljni smo, da je bila med našimi ljudmi dobra udeležba in da so se volivci izrekli za spremembe, pa čeprav se je bilo treba izjasnjevati le o zelo omejenem problemu. Z vso silo pa se zdaj postavlja splošno vprašanje volilne reforme, ki jo italijanski državljani jasno zahtevajo. SSK ponavlja zahtevo, da vse volilne in institucionalne reforme upoštevajo prisotnost slovenske manjšine in njeno pravico, da ima — kot subjekt — lastne predstavnike v vseh izvoljenih telesih.

Predsednik Milan Kučan sprejel predstavnike manjšine

Predsednik predsedstva Slovenije Milan Kučan je prejšnji teden sprejel v Ljubljani zastopnike slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Pred pogovori z najvišjimi predstavniki italijanskih oblasti v Rimu je želel namreč preveriti s predstavniki manjšine, kateri so najbolj zgočji problemi naše narodnostne skupnosti, da bi nanje opozoril sogovornike. Kot je povedal, je prvi namen obiska v italijanski prestolnici informiranje italijanskih oblasti v zvezi s slovenskim osamosvajanjem in negotvarjanje k stališčem, ki naj upoštevajo težnje in odločitve slovenskega naroda. V zvezi z nekaterimi polemikami teh dni v Sloveniji je Kučan odločno poudaril, da se danes ne zastavlja vprašanje, ali naj se uresniči plebiscitni sklep o osamosvojitvi, ali ne, ker o tem ni debate, pač pa ostaja veliko in odprto vprašanje, kako postopno in razumno uresničevati omenjeni sklep.

Glede samega obiska v Rimu je še dejal, da pomeni že sama pripravljenost italijanskih tako državnih kot strankarskih

predstavnikov na pogovore z zastopniki Republike Slovenije pomenljiv pozitivni premik.

Ob predsedniku predsedstva Kučanu sta bila za vlado prisotna zunanji minister Rupel in minister za Slovence po svetu Dular, dalje generalni konzul v Trstu Šušmelj in drugi sodelavci.

Zastopniki Slovencev v Italiji — Fabio Bonini, Miloš Budin, Marija Ferletič, Jelka Gerbec, Ivo Jevnikar, Dušan Kalc, Igor Komel in Bogo Samsa — so na srečanju na predsedstvu v Ljubljani izrazili podporo Sloveniji v težavnem času osamosvajanja, podrobno pa so predstavili najnoveše premike v odnosu vsedržavnih in deželnih oblasti do manjšine. Tako so obravnavali problematiko zaščitnega zakona, izvrševanje zakona o obmejnih področjih, težave nekaterih slovenskih ustanov, institucionalne in volilne reforme, vlogo manjšine v odnosih med Slovenijo in Italijo, ogrožanje sožitja z revanšističnimi potezami v nekaterih italijanskih političnih sredinah

Mladi o Dragi

Študijski dnevi »Draga«, ki jih vsako leto prireja na Opčinah Društvo slovenskih izobražencev, se lahko ponašajo že z dolgo tradicijo. Poznani so tako rekoč v vsem slovenskem kulturnem prostoru — v zamejstvu, matici in zdomstvu. V letih, ko je v Sloveniji vladal avtoritar- ni režim, je Draga enkrat letno združila veliko število demokratično usmerjenih javnih in kulturnih delavcev ter intelektualcev in jim nudila enkratno priložnost soočanja, razmisleka in tudi načrtovanja skupne slovenske bodočnosti.

Danes, ko se je položaj v Sloveniji spremenil in se mnogi sprašujejo in dvomijo o aktualnosti študijskih dnevov »Draga«, se je skupina mladih s konkretno pobudo jasno izrekla o pomembnosti in nenadomestljivosti tega srečanja. Sprožili so namreč zamisel, da bi podobno manifestacijo organizirali tudi sami po meri, okusih in potrebah mladih. V tem okviru so neformalno ustanovili pripravljalni odbor, ki bo skrbel za organizacijo in izpeljavo te pobude.

Mladi smo si bili edini v ugotovitvi, da potrebujemo tako srečanje, ki bi bilo po eni strani priložnost, da vzpostavimo stike in postavimo temelje za prijateljstvo med sovrstniki z Goriškega, Koroškega, Tržaškega, iz Slovenije in tudi zdomstva, po drugi pa ponudba takih informacij, ki bi bile koristne za kulturno in politično formacijo mladega človeka, ki hoče biti aktivno vključen v gradnjo nove demokratične družbe, bodisi v mladi državi Sloveniji, bodisi v Italiji in drugje. To torej pomeni aktualno, konkretno tematično, skupno življenje in diskusije, debate, izmenjave mnenj in izkustev ter družabnost — skratka živahno in originalno srečanje.

Na podlagi teh smernic je zrasel torej načrt o Mladinskem taboru — Slovenski diogen po evropskem Babilonu,

ki bo v parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu od četrta, 28. avgusta zvečer, do petka, 30. avgusta popoldne, ko se bodo že začeli študijski dnevi »Draga«.

Mladi bomo torej skupaj preživeli skoraj 48 ur, ki jih bo napolnjeval raznolik program. Poslušali bomo dve predavanji: »Politični in socialni problemi Evrope ob propadu starih ideologij« in »Dinamika in mehanizmi demokracije« ter pričevanje javnih delavcev z naslovom »Osebnosti pod drobnogledom«.

Informacije, ki jih bodo predavanja nudila, bomo prenesli v svojo konkretno stvarnost med diskusijami in okroglimi mizami. Nekaj časa pa bo seveda odmerjenega tudi zabavi, družabnosti in pa trenutku zbranosti v obliki sv. maše.

Zaradi pečata, ki smo ga dali temu srečanju in zaradi organizacijskih problemov, je število udeležencev omejeno. Kdor se vpiše, ima prenočevanje in hrano preskrbljeno. Vpisnino, ki jo bomo še natančneje določili, lahko poravnate ob prihodu na Tabor.

Prijave zbiraajo predstavniki nekaterih organizacij: za Goriško skupina »Izvir«, za Slovenijo »Moš«, za Koroško »Katoliška mladina«, drugače pa Slovenska Prosveta - Trst.

Za mladinski odbor:

Breda Susič in Alenka Štoka

—O—

ZDRAVJE ITALIJANOV

Zdravstveno stanje Italijanov je na splošno dobro in se ne oddaljuje od evropskega povprečja. Povedati pa je treba, da javne ustanove, ki skrbijo za zdravje državljanov, zaradi strukturnih pomanjkljivosti ne delujejo neoporečno. Tako meni minister za zdravstvo

Naša društva

Športno združenje Olympia praznovalo 30-letnico

(POGOVOR S PREDSEDNIKOM M. ŠPACAPANOM)

Dr. Mirko Špacapan

Športno združenje Olympia je pred nedavnim praznovalo 30-letnico obstoja. Tri desetletja so nedvomno dolga doba in v tem času je združenje, ki deluje v srcu Gorice, vzgojilo dve generaciji športnikov in doseglo tudi pomembne rezultate. Sprva je Olympia gojila atletiko, namizni tenis, odbojko in smučanje, danes pa je ohranila le zadnji dve panogi. O delovanju tega športnega združenja smo se pogovorili z dosedanjim predsednikom dr. Mirkom Špacapanom.

Kako je prišlo do ustanovitve SZ Olympia in kdo je dal pobudo za njegov nastanek?

Olympio je pred 30 leti ustanovil prof. Martin Kranner z namenom, da bi organiziral delovanje slovenskih športnikov na Goriškem, in to v času, ko se slovenskemu človeku v Gorici ni bilo lahko uveljaviti.

Olympia je bila prva in edina slovenska športna organizacija v našem mestu.

Koliko športnikov je trenutno včlanjenih v vašo organizacijo?

V sezoni 90/91 je za SZ Olympia nastopalo 54 fantov in 24 deklet v raznih prvenstvih, od mladinskih do C2 moške lige.

Sprva je združenje Olympia gojilo štiri športne panoge, ki pa jih je kasneje zreduciralo na dve. Je bilo tega krivo pomanjkanje trenerjev, primernih prostorov, ali pa je do tega prišlo zato, ker je več zanimanja za smučanje in odbojko kot pa za namizni tenis in atletiko?

Vsestranski razvoj športnih panog je terjal večjo pripravljenost in osredotočanje na odbojko in smučanje, pa tudi finančne in kadrovske zmogljivosti so bile od vedno preskromne, da bi SZ Olympia lahko razvijalo tudi ostale športne panoge.

Bi lahko našteali najpomembnejše športne uspehe, ki so jih dosegle vaše ekipe oziroma posamezniki? Se je kateri od vaših članov kasneje tudi profesionalno posvetil športu?

Na začetku smo dosegli zelo dobre rezultate v lahki atletiki in nekateri naši atleti so se udeležili tudi tekmovanj na državni ravni, na primer Edi Podberšček, metalec kopja, je postal tudi državni prvak. Imeli pa smo tudi več deželnih prvakov (Peter Špacapan za kroglo, Mirko Špacapan za disk, brata Devetak v teku na dolge proge. V odbojki pa so naše ekipe, zlasti moške, bile od vedno med vodilnimi na Goriškem. Vidnejši uspehi so bili: napredovanje v državno moško odbojgarsko C1 ligo in večkratne zmage v pokrajinskih in deželnih mladinskih odbojgarskih prvenstvih.

Mnogi športni delavci so se pritožili, da je demografski padec zadnjih let okrnil

dalje na 8. strani ■

Pisatelj Narte Velikonja deležen priznanja

Ravno na stoletnico rojstva in skoraj 46 let po nasilni smrti je bil v soboto, 8. t.m., deležen javnega spomina in priznanja za literarno delo slovenski pisatelj Narte Velikonja. Na rojstni hiši na Predmeji nad Ajdovščino mu je Društvo slovenskih pisateljev odkrilo spominsko ploščo. O primorskem pisatelju, uredniku in publicistu ter o njegovem delu je spregovoril pesnik Dane Zajc. Pozdravil je podpredsednik skupščine občine Ajdovščina, ploščo je blagoslovil domači župnik Janko Kosmač, prebrali so tudi pozdrav koprškega škofa msgr. Piriha. Tri dekleta so brala iz Velikonjevih domačijskih in humorističnih del, zapela pa sta še kvartet Big-Beng iz Nove Gorice.

Prireditelj je bila na visoki kulturni ravni. Med udeleženci je bilo pet pisateljevih otrok — imel jih je trinajst — več pisateljev, duhovnikov in drugih javnih delavcev. Še pred tem, ob 9.30, je bila v podružni cerkvi Svete družine na

Predmeji maša zadušnica, ki jo je ob somaševanju župnikov Kraglja, Cibeja in Kosmača vodil dekan Vetrh iz Vrtojbe, ki je tudi spregovoril. Zapela sta domači otroški zbor in kvintet »Sumus« iz Ajdovščine.

Ime pisatelja Narteja Velikonje je bilo do pred kratkim skorajda prepovedano v matični Sloveniji. Pisatelj, ki je med obema vojnama živel v Ljubljani, se je med vojno opredelil proti komunistični OF in s pisano besedo nastopal proti njej, zlasti pa proti partizanskim likvidacijam. Maja 1945 se ni umaknil iz Ljubljane, saj je bil med drugim invalid s hromo desno roko in nogo. Kmalu je bil aretiran in obsojen na smrt. Znan je njegov zagovor, ki je gradil na idejnem nasprotstvu komunizmu. 25. junija 1945 je bil ustreljen. Njegov grob ni znan, do pred kratkim pa je bil v matični Sloveniji prepovedan celo spomin na njegovo kulturno delo.

Koncert Tržaškega okteta ob 20-letnici

Člani Tržaškega okteta na odru gledališča Miela v Trstu z umetniškim vodjem Aleksandro Pertot. Slavnostni govornik je bil Janko Ban (f.to M. Magajna)

Tržaški oktet, ki velja za najboljšo slovensko pevsko skupino v zamejstvu, je v petek, 7. t.m., priredil koncert ob 20-letnici neprekinjenega delovanja. Številnemu občinstvu, ki je napolnilo gledališče Miela (Dom pristaniških delavcev), se je predstavil z razmeroma kratkim, a zahtevnim programom. Oktet je pod umetniškim vodstvom Aleksandre Pertot skoro povsem novostudiral štirinajst pesmi. Prvi del je obsegal šest skladb Jacobusa Gallusa, v drugem delu pa so člani okteta zapeli skladbe Ubalda Vrabca, Hrabroslava Volariča, Marija Kogojca, furlansko ljudsko v priredbi Marca Sofianopula, skladbo Guida Viozzija ter še narodni pesmi iz Benečije in Rezije, ki ju je priredil Pavle Mer-

kù. Z oktetom je v Gallusovi »O veneranda Trinitas« nastopila tudi Aleksandra Pertot kot »suprema vox«.

Slavnostnega večera so se udeležili številni gostje, slovenski in italijanski prijatelji okteta, politični predstavniki ter člani raznih društev in zborov. Ob koncu prvega dela koncerta je spregovoril Janko Ban, ki je bil dolga leta umetniški vodja okteta. Povedal je, da so člani te znane pevske skupine od svojega nastanka v začetku februarja 1970 dalje nastudirali nekaj sto pesmi in imeli okrog 350 nastopov. Še posebej pa je poudaril, da so vedno ostali zvesti svojim slovenskim tržaškim koreninam. V pošteev so vzeli vse zamej-

dalje na 7. strani ■

Deset let brez Sergija Radoviča

Nabrežinsko društvo Igo Gruden se je v nedeljo, 9. t.m., s pesmijo oddolžilo spominu pred desetimi leti tragično umrlega pevovodje Sergija Radoviča. V povsem neprimernem in premajhnem društvenem prostoru se je zbralo res številno občinstvo. Na spominski svečanosti sta zapela moški zbor in pred kratkim ponovno zbrani dekliški zbor »Igo Gruden«. Oba zbora je do svoje prerane smrti vodil Radovič, danes pa vodi moško pevsko skupino domačin prof. Aleksander Rojc, dekliški zbor pa Ksenja Kos iz Kopra.

Najprej so nastopila dekleta, ki so ubrano zapela nekaj precej zahtevnih pesmi. Ta njihov prvi nastop po nekajletnem molku je izredno pomemben, saj daje upanje, da bo dekliški zbor lahko v najkrajšem času z vztrajnim delom dosegel uspehe, ki jih je bil v preteklosti že deležen.

Slavnostni govornik je bil pesnik Miroslav Košuta, ki je občuteno in doživeto obudil spomin na pokojnega Sergija Radoviča. Njegov lik je orisal iz različnih zor-

nih kotov. Govoril je o njem kot glasbenem pedagogu, kritičnem opazovalcu našega kulturnega življenja, kot skrbnem družinskem očetu in tudi kot trmastem domačinu, ki je hotel in tudi dejansko nekaj napravil v svoji domači vasi. Nenadna in tragična smrt pa ga je ugrabila svojcem, nabrežinskim pevcem in pevkam ter celotni naši skupnosti. Spomin nanj pa je ostal živ, kar dokazuje tudi koncert ob desetletnici njegove smrti.

Sledil je nato nastop moškega zbora »Igo Gruden«, ki se je predstavil z dobro izvedenim programom ljudskih in umetnih pesmi. Med drugim je podal tudi praizvedbo dveh Merkùjevih in ene Otove pesmi. Oba glasbenika, ki sta se udeležila slovesnosti, sta požela topel aplavz.

Na slovesnosti sta bili prisotni tudi obe Radovičevi hčerki (ena od njiju tudi poje v dekliškem zboru) in pokojnikova sestra; v imenu društva jih je pozdravil Antek Terčon, predstavnike dekliškega zbora pa so jim podarile lep šopek cvetja.

10. PRAZNIK MLADIH PEVCEV NA OPČINAH

V soboto, 8., in v nedeljo, 9. t.m., je v dvorani in parku Finžgarjevega doma na Opčinah potekal 10. praznik mladih pevcev, ki je bil tudi letos nadvse uspešen.

V soboto zvečer je bil v dvorani koncert vseh zborov »Vesela pomlad« pod vodstvom Franca Pohajača, kot gost pa je nastopil otroški pevski zbor »Zvonček« z dirigentom Tonetom Bedenčičem. Polno dvorano zvestih poslušalcev je navdušilo izvajanje nastopajočih zborov. Pevske skupine — od najmlajših do najstarejših — so se zvrstile na odru najprej posamezno, na koncu pa so skupno zapele pesem »Sloveniji«. Večer je povezovala Nataša Sosič Fabjan, na klavirju pa je nekaj pesmi spremljal David Lenisa.

Praznik se je v nedeljo popoldne nadaljeval v parku Finžgarjevega doma, saj se je na ta dan, po večdnem dežju, končno prikazalo sonce. Na odru so se zvrstili moški in ženski zbor »Tabor« (vodi ju Sveto Grgič), mešani zbor »Primorec - Tabor« (vodi Matjaž Šček), mešani pevski zbor »Sveti Jernej« (dirigent je Janko Ban) in zbori »Vesela pomlad«. Praznik sta popestrila narodnozabavni ansambel »Tajms« in fantovska vokalno-instrumentalna skupina Finžgarjevega doma, pevsko-glasbeni program pa je dopolnila še folklorna skupina iz Trebč.

Kvalitetno in duhovito je točke sporeda povezoval Boris Kopitar, znanec z malih ekranov televizije Slovenije, ki je občinstvo zabaval s skeči in se je kasneje izkazal tudi za dobrega pevca.

PRVI STIKI

Delegacija tržaške Slovenske skupnosti se je v soboto, 8. t.m., srečala v Koludrovici s predstavniki Slovenske krščanske demokracije z obalno-kraškega območja v Sloveniji. Slo je za prvi takšen sestanek med Slovensko skupnostjo s Tržaškega in krščanskodemokratsko stranko v sosedni Istri in na Krasu.

Pokrajinski tajnik Miro Oppelt je podrobno orisal stanje slovenske narodnostne skupnosti na Tržaškem, njegovo poročilo pa sta dopolnila nabrežinski podžupan Martin Brečeli in predstavnica Mladinske sekcije dr. Maja Lapornik.

O delovanju in organizacijski strukturi Slovenskih krščanskih demokratov v obalno-kraški regiji je spregovoril predsednik Ivo Bevk, njegovo poročilo pa je dopolnil župan v Izoli Zvonko Grahek. Razvila se je nato živahna razprava, med katero je bilo v središču pozornosti predvsem stanje italijanske narodnostne skupnosti v Kopru, Izoli in Piranu, se pravi na ozemlju slovenske Istre. V tej zvezi sta obe delegaciji poudarili, da je treba narodnim manjšinam zagotoviti takšne pogoje življenja, da se bodo čutile varne in zares doma. Delegaciji sta se strinjali, da je treba nadaljevati s stiki, ki naj po možnosti postanejo stalni.

KONGRES SSK PRI SV. IVANU

Sekcija Slovenske skupnosti za Sv. Ivan - Lonjer - Katinara prireja v petek, 14. junija, ob 20. uri v Marijinem domu pri Sv. Ivanu redni sekcijski kongres. Toplo vabljeni somišljeniki in prijatelji.

Odbor

Podružnica nabrežinske hranilnice in posojilnice v Sosljanu

Svečanost ob odprtju podružnice Kmečke in obrtne hranilnice in posojilnice iz Nabrežine v središču Sosljana. Pred mikrofonom je župan devinsko-nabrežinske občine V. Caldi (f.to D. Križmančič)

Zdravo finančno stanje in dobro poslovanje Kmečke in obrtne hranilnice in posojilnice v Nabrežini sta omogočila, da je ta slovenski denarni zavod v petek, 7. junija, odprl svojo podružnico sredi Sosljana in to komaj šest mesecev potem, ko se je v Nabrežini vselil v sodobnejše in udobnejše prostore.

»Ta dan je za nas dan veselja in zadovoljenja«, je na petkovi slovesnosti rekel predstavnik upravnega sveta hranilnice Gvido Zidarič. Poudaril je, da bo z odprtjem poslovalnice v Sosljanu nabrežinska hranilnica, ki že sedaj služi potrebam prebivalstva vse devinsko-nabrežinske občine, našim ljudem na uslugo še bolj kot doslej, saj jim bo tudi fizično bližja. Nova podružnica, je še podčrtal Zidarič, se želi aktivno vključiti in prispevati k razvoju Sosljana tudi v smislu njegovega bodočega turističnega razmaha.

Številne goste in predstavnike oblasti sta pozdravila tudi devinsko-nabrežinski župan Caldi in predsednik deželne zveze hranilnic Marangon, župnik Markuža pa je blagoslovil prostore. Nato so si prisotni ogledali notranjost nove poslovalnice. Prostor je razmeroma majhen, saj obsega 62 kvadratnih metrov, vendar je v njem nameščeno vse, kar zahteva sodobna poslovalnica. V podružnici bo nabrežinska Hranilnica nudila vse usluge.

Ob tej priložnosti je nabrežinska posojilnica izdala tudi brošuro, ki priča o več kot stoletni zgodovini tega slovenskega denarnega zavoda. Leta 1888 je bilo v Nabrežini ustanovljeno Hranilno in posojilno društvo. Kot drugi denarni zavodi na Slovenskem je tudi nabrežinski nastal kot posledica narodnega prebujenja in zavesti moči, ki izhaja le iz gospodarske samostojnosti naroda. Nastanek te prve posojilnice je vplival tudi na gospodarski razvoj kra-

jev, v katerih je deloval. Še posebej pa je treba podčrtati dejstvo, da je nabrežinska hranilnica s svojim odgovornim in neoporečnim delom vztrajala in preživela fašistični režim.

Delovanje hranilnice se ne omejuje le na bančno poslovanje. Ze vrsto let se namreč aktivno vključuje in podpira najrazličnejše krajevne kulturne, rekreacijske, športne in vzgojne pobude. Kmečka in obrtna hranilnica in posojilnica v Nabrežini ima torej jasno začrtane socialne cilje. Največji razmah je ta slovenski denarni zavod dosegel v zadnjem desetletju, o čemer priča tudi obračun poslovanja za leto 1990, iz katerega je razvidno, da se je premoženje hranilnice zvišalo za 13,7 odstotka.

Nabrežinska hranilnica je tretji slovenski denarni zavod, ki je odprl svojo podružnico. Prvi sta bili Tržaška kreditna banka in Kmečka banka iz Gorice, v kratkem pa bo v Trstu odprla svojo filialo tudi openska hranilnica in posojilnica.

—o—

STIKI MED POBRATENIMA OBČINAMA

Devinsko-nabrežinski podžupan Martin Breclj in odbornica za kulturo Vera Tuta sta se pred dnevi udeležila praznika pobratene občine Ilirska Bistrica. Na županstvu ju je sprejelo predstavništvo tamkajšnje občine z županom Prosenom na čelu. Tu so se zvrstili uradni pozdravi, med katerimi je bil tudi pozdrav predstavnikov občine Opatija, s katero je Ilirska Bistrica pobratena. Med pogovorom, ki je sledil uradnemu delu, je beseda tekla predvsem o možnostih, da bi utrdili že obstoječe sodelovanje med pobratenima občinama. Delegaciji sta nato položili vence k spomenikom padlim.

Za priznanje pravic Slovencev v Laškem

Skupina politično angažiranih Slovencev iz Laškega je poslala spomenico občinskim upravam v Tržiču, Ronkah in Štancanu. V njej opozarjajo na nujnost, da bi občinski statuti teh krajevnih uprav upoštevali prisotnost in pravice Slovencev v tem predelu. Goriška pokrajinska svetovalka Aleksandra Devetak, občinska svetovalka v Ronkah Sonja Pahor in predsednik slovenske komisije pri Javnem večnamenskem centru v Ronkah Marko Jarc so v pismu najprej podčrtali, kako so Slovenci v Laškem zadnja leta poživili svoje dejavnosti, pri čemer je odigral pomembno vlogo Javni večnamenski center v Ronkah. Tako se je pokazalo, kolikšnega pomena je zgled krajevnih ustanov na poti sožitja, prijateljstva in sodelovanja na jezikovno mešanih področjih.

Za Slovence v Laškem je, tako kot za ostale, nujno potreben zaščitni zakon, ki naj zlasti poskrbi za ohranitev slovenskega jezika s pomočjo šole in kulturnega dela. Občinski statuti, ki se pripravljajo, pa bi morali že zdaj na tržiškem področju upoštevati vrsto potreb. Zagotoviti bi morali popolno enakopravnost med Italijani in Slovenci, ohranjati kulturne in druge dobrine, spodbujati pobude in dejavnosti za zaščito slovenskega kulturno-jezikovnega bogastva in sožitja, spodbujati sodelovanje z občinami, v katerih živijo Slovenci, in s pobratenimi občinami, priznati pravico do rabe slovenščine v javnih odnosih, v toponomastiki in pri delu javnega brailca.

—o—

Prof. Samo Pahor spet za zapahi

Prof. Samo Pahor je v tržiškem zaporu. Policijski agenti so ga v ponedeljek, 10. t.m., s silo odpeljali z volišča v poslopju osnovne šole O. Župančič pri Sv. Ivanu, ker da je motil potek volitev in so ga kasneje pospremili v zapor, ker da je brenil agenta, tako da se bo ta moral zdraviti kar dva tedna.

V resnici je Samo Pahor zahteval od predsednika volišča naj mu posreduje slovenski prevod vprašanja na glasovnici, kot za pripadnike slovenske narodne manjšine v Italiji predvidevajo splošni in posebni predpisi. Ker mu predsednik ni posredoval prevoda, je Pahor čakal na volišču, s katerega ga je predsednik dal odpeljati s policijo.

Deželni svetovalec SSK Brezigar je ob tem dogodku ugotovil, kako se je spet našel v zaporu pripadnik slovenske manjšine, ki je zahteval nekaj, kar mu po obstoječih predpisih pritiče.

Nerazdružna povezanost z domovino

Kot smo že poročali, je Aleksij Pregarc družno z ministrom dr. Dularjem obiskal rojake na Danskem in Švedskem. Ob njegovem povratku smo ga upraskali za vtise s turneje.

Bilo je ganljivo, a hkrati poučno.

Naši rojaki, vajeni demokracije, prizadevno podpirajo demokratični razvoj v matični domovini. Sploh bi ne bilo nobenega pomisleka za vsestransko sodelovanje in pomoč, če ne bi bil odločilni 26. junij pred nami. Pri vsakem vprašanju, ki je bilo zastavljeno gospodu ministru, je v odgovoru ostal kanček negotovosti, ki ga datum novega rojstva Slovenije le prinaša. Res pa je, da pri naših tamkajšnjih ljudeh iz neusahljivih korenin slovenstva poganjajo slutnje »nove zarje«, zlasti od trenutka, ko so se n.p.r. rojaki na Švedskem odločili, da izstopijo iz Jugoslovanske zveze izseljencev in ustanovijo svojo, Slovensko zvezo. Vendar so podrobnosti političnih zarisov taki, da jih ustrezneje rešuje ministrstvo za Slovence po svetu, kot pa umetnik.

Osebnost me je bolj zanimalo, kako ljudje sprejemajo našo besedo, koliko so seznanjeni z našo književnostjo, ali je duhovnost, ki veje iz narodne ustvarjalnosti dovolj zanimiva in privlačna. Problem današnjega trenutka je bil tudi izbor tekstov, s katerim ne bi dregnil v včasih razgrete duše, kajti prejšnji režim v Sloveniji je v glavnem pošiljal k zdomcem tiste kulturne glasnike, ki so opravičevali in potrjevali pravilnost usmeritve monolitne politike. Odločil sem se tedaj za pomirljivo gesto, s katero bi izpričeval vrednote, ki so v našem ustvarjanju neminljive. Ne nazadnje, moral sem na mestu samem ugotoviti družbeni sloj naših rojakov. Tako sem se v Malmöju odločil za nekoliko lažji spored, ki sem ga zaključil z obvezno Zdravljico. Isto je veljalo za Halmstad, kjer sem nastopil že ob enih popoldne — tu je precej razvita dramska dejavnost. V Göteborgu sem istega dne zvečer podal nekoliko zahtevnejši spored.

Romarsko srečanje, ki ga Svet slovenskih krščanskih izseljencev v Evropi vsako leto prireja v Vadsteni na Vätternskem jezeru, je preseglo vsa pričakovanja. V katoliški cerkvi tega mesta se je zbralo okrog štiristo slovenskih romarjev, ki so nato v procesiji odšli v protestantsko katedralo sv. Brigite. Tu sem nastopil s fragmenti iz Slovenske duhovnosti Alojza Rebule, z Marijinimi pesmimi Alberta Miklavca in Ljubke Sorli ter s Slomškovo pridigo o materinščini; v kulturnem programu, ki so ga zdomci priredili popoldne v mestni dvorani, pa sem recitiral Cankarja in Prešerna. Stockholm je bila zadnja

etapa mojega obiska. Tu sem tako rekoč v ločni obliki naslikal naše duhovno naprežanje za boljši in pravičnejši svet, hkrati pa sem hotel opozoriti na trpljenje, ki je v tem vpeto. Začel sem s Cankarjevo Belo krizantemo, nadaljeval z Bazoviškim spomenikom Vekoslava Špangerja, pa s spomini dekana Viktorja Kosa, partizansko liriko, s prihodom domobrancev leta 1945 na Koroško in s pesmijo Črno morje Edvarda Kocbeka. V drugem delu sem poudaril tragedijo izseljenstva, tako notranjega (Lojzka Špacapan), kot naše diasporo (Kuntner), zavezanost svobodi (Niko Grafenauer), nesmisel osvajanja tujega ozemlja (moja pesem Ozemlje ob meji) in spet zaključil z Zdravljico. Ob vsem tem je poslušalce prevzela ganjenost in hkrati ponos na svoje ustvarjalce.

Dan pred odhodom iz Švedske sem bil intervjuvan za slovenske sporede švedskega državnega radia, posnel pa sem hkrati tudi nekaj že omenjenih tekstov za bodočo sprotno rabo.

Na Danskem, kjer je Slovencev malo, sem na družabnem srečanju v kopenhagenskem zabavišču Tivoli seveda recitiral Zdravljico.

Res, bil sem priča pravemu slavu slovenskosti in bil hkrati tudi njen tvorec.

KNJIGA LJUDSKIH PRIPOVEDK

Pri založbi ČZP Kmečki glas v Ljubljani je pred nedavnim izšla knjiga Pavleta Medveščka iz Anrovega (pri Novi Gorici) z naslovom »Na rdečem oblaku vinograd rase«. Gre za nadvse dragoceno zbirko starodavnih ljudskih pripovedk »od Matajurja do Korade«, ki so večinoma že tonile v pozabo. Avtor, ki je tudi ilustriral knjigo, je začel zgodbe zbirati takoj po drugi svetovni vojni po samotnih zaselkih med Sočo in reko Idrijco, torej ob meji z Benečijo. Nekatere bajke in pripovedi, zbrane v knjigi, so po izvoru zelo stare. Pavel Medvešček jih je utegnil zapisati še v pravem trenutku, saj bi se bilo drugače to dragoceno ustno izročilo danes že izgubilo. Pripovedi, ki jih je avtor razdelil na 6 poglavij, je 117.

Knjigo je, kot rečeno, izdala založba Kmečki glas v zbirki narečnih knjig. Pobudo za izdajo je dala Marija Stanonik z Inštituta za slovensko narodopisje pri SAZU v Ljubljani, ki je tudi napisala spremno besedo k temu delu. »Pavletu Medveščku se je posrečilo bralcu nevsiljivo predstaviti celotno besedno ustvarjalnost ob de-

PREDSTAVITEV DVEH KNJIG V KATOLIŠKI KNJIGARNI V GORICI

V Katoliški knjigarni v Gorici bo v petek, 14. junija, ob 18.30 na sporedu predstavitev dveh novih knjig. Gre za delo francoske avtorice Marcelle Auclair z naslovom: »Knjiga o sreči« (v prevodu Slavka Krušnika) in delo slovenskega arhitekta Marka Pogačnika »Za zdravljenje Zemlje«.

»Knjiga o sreči« je nastala pred tremi desetletji, v slovenskem prevodu pa je izšla šele letos pri založbi Maya v Novi Gorici. Delo pa je še danes nadvse aktualno, saj odgovarja na številna vprašanja, ki si jih zastavlja sodobni človek.

Pogačnikova knjiga o tem, kako »zdraviti« Zemljo, pa je letos izšla pri Državni založbi Slovenije v Ljubljani. Avtor govori o izrednem pomenu t.i. zmajevih črt, vodnih linij itd., skozi katere diha naša Zemlja. Obenem opisuje, kako je sam s takšnimi posegi že »ozdravil« nekaj pokrajin.

lu današnje jugoslovansko-italijanske meje. Ne gre namreč spregledati, da je na drugi strani meje Benečija in z njo slovita Rezija, ki pomeni v slovstveni folkloristiki pojem odličnega folklornega pripovedništva in največjih presenečenj pri odkrivanju substratnih sestavin slovenske kulturne in duhovne dediščine,« piše dr. Stanonikova. »Tako je tukajšnja Medveščkova zbirka pomembna dvakrat. Prvič, ker vsaj v tej obliki ohranja spomin na duhovno moč ljudi v krajih, ki jih danes zaraščata grmovje in plevel in so bili žrtvovani nekakšni objestnosti povojnih let... Drugič, ker prinaša v stroko — slovstveno folkloristiko — vrsto novih motivov, marsikdaj nekonvencionalno oblikovanih, v čemer je mogoče videti nadaljevanje enkratnega rezijanskega folklornega pripovedništva...«

Knjigo predstavili v Laškem

Knjigo so pred nedavnim najprej predstavili v Novi Gorici, teden kasneje, 17. maja, pa tudi slovenski javnosti v Italiji. Večer je priredilo društvo Jadro iz Ronk. Predsednik društva inž. Karel Mučič nam je povedal nekaj zanimivosti, ki jih je izvedel na tem večeru. Avtor knjige Medvešček je začel zgodbe in bajke zbirati po drugi svetovni vojni, ko ni bil ravno pravi trenutek za to. Oblasti so ga tedaj zasledovale, ker so sumile, da zbira drugačne vrste informacij. Medvešček je v glavnem zapisal vse, kar so mu starejši ljudje povedali, vendar se je v teh letih tudi marsikaj izgubilo. Ko mu je dr. Stanonikova predlagala, naj to bogato gradivo izda v knjižni obliki, je hotel Medvešček še enkrat preveriti vse podatke, a je ugotovil, da so vsi pričevalci starega ljudskega izročila med tem časom že pomrli. Ostala sta le dva, ki pa sta bila stara več kot devetdeset let. Inž. Mučič je še povedal, da je ta knjiga vzbudila izredno zanimanje in da je prva izdaja že pošla.

Orgelski koncert v goriški stolnici

V soboto, 15. t.m., bo ob 20.30, v goriški stolnici orgelski koncert, ki ga prireja SKPD Mirko Filej v Gorici. Na njem bo nastopil slovenski organist, rojak iz ZDA Paul J. Šifler. Živi in deluje v Los Angelesu oz. Hollywoodu, kjer tudi igra v raznih cerkvah. Šifler je zelo povezan s Slovenijo, posebej s Primorsko, kjer ima tudi sorodnike. V Gorici je že z uspehom nastopil pred nekaj leti v cerkvi sv. Ignacija na Travniku. Letos praznuje svojo osemdesetletnico in s tem bo goriški koncert obenem jubilejni.

Na programu je skupno štirinajst skladb v glavnem klasičnih pa tudi modernih skladateljev. Sam Šifler je tudi komponist in spored vključuje tudi nekaj njegovih del. Tako so na programu najprej Šiflerjeva Entrata, nato Dandrieua The Fifers in Dupréjeva Antiphon V.J.S.

Bacha bomo slišali tri skladbe (Wer nun den Lieben Gott, Pastore III in Preludij in fugo v e-molu). Sledita Mozartova Romanca in Schubertova Ave Maria. Na vrsti je nato pet Šiflerjevih del, med katerimi preludiji na pesmi Tisočkrat pozdravljena, Poslan z nebes je angel in Presveto Srce. Spored zaključuje Peetersova Toccata na zahvalno pesem.

ČESTITAMO!

V nedeljo, 9. t.m., sta si v župnijski cerkvi v Števerjanu obljubila večno zvestobo gđc. Franka Padovan in Branko Terčič. Novoporočenca sta števerjanska rojaka in aktivna kulturno-prosvetna delavca. Številnim čestitkam in voščilom za veliko srečo na novi življenjski poti se pridružujeta uredništvo in uprava Novega lista.

**Beri - širi - podpiraj
"NOVI LIST"**

KONCERT TRŽAŠKEGA OKTETA OB SVOJI 20-LETNICI

■ nadaljevanje s 4. strani

ske skladatelje in so tudi italijansko publiko seznanjali z našo glasbeno ustvarjalnostjo.

Čestitke ob 20. obletnici so Tržaškemu oktetu med drugimi osebno izrazili ministar za Slovence po svetu dr. Janez Dular, predstavnik Glasbene matice Adrijan Semen, Marija Ferletič v imenu SSO in Dušan Kalc kot predstavnik SKGZ, pismo na voščila pa so poslali predsednik Republike Milan Kučan, tržaški župan Richetti, deželni svetovalec Ssk Brezigar ter mnogi drugi politični in kulturni predstavniki iz naše dežele in matice.

Ob svoji 20-letnici je oktet izdal tudi brošuro z naslovom: »Tržaški oktet — 20 let s pesmijo v srcu«, ki priča o dolgoletnem, plodnem in uspešnem delovanju te pevске skupine. Besedilo sta sestavila Boris Pangerc, predsednik okteta, in Jože Koren. Brošura je napisana v slovenskem, italijanskem in angleškem jeziku ter je bogato opremljena s slikovnim gradivom, ki priča o najpomembnejših nastopih in dosežkih Tržaškega okteta.

IZ SOVODENJ

Prizadevanja za občinski statut

V ponedeljek, 3. junija, se je na Vrhov. Mihaela sestalo razširjeno vodstvo so-vođenjske sekcije Slovenske skupnosti pod vodstvom Branka Černica, ki je član komisije za sestavo občinskega statuta. Černic je uvodoma povedal, da je komisija izdelala prvi osnutek, ki pa ga bo treba še proučiti. Prav zaradi tega so bili na sestanku povabljeni tudi predstavniki iz Doberdoba in Števerjana. Nujno je, je še dejal, da o vsebini statuta, ki je za našo narodnostno skupnost izredno pomemben, zavzamemo enotno stališče.

Vodstvo sovođenjske sekcije Ssk je na ponedeljkovo sejo povabilo tudi dr. Štefana Bukovca, enega glavnih pobudnikov za nastanek dveh brošur, ki natančno razlagata vsebino zakona št. 142/90 o reformi krajevnih uprav. Knjižici sta pred kratkim izdala Slovenska skupnost in Krožek Virgil Šček. Udeleženci sestanka so predvsem opozorili na tri bistvene točke:

1. občinski tajnik mora aktivno in pasivno obvladati slovenščino, saj posluje z občani pa tudi z občinskim osebjem;

2. v poglavju, ki zadeva referendum, mora biti jasno napisano, da občani z referendumom ne morejo odločati o vprašanju zaščite manjšine;

3. državljanov branilec mora zaradi stikov, ki jih ima z občani, prav tako aktivno in pasivno obvladati slovenski jezik.

Govora je bilo tudi o vzrokih, zaradi katerih ni prišlo do posvetovalne okroglice o statutu, ki bi bila morala potekati konec aprila v sovođenjski občini, kot je bilo že marca določeno na sestanku vodstva sekcije Ssk. Branko Černic je ob koncu še napovedal, da bo v kratkem prišlo do srečanja med predstavniki občinskih komisij za statut iz Doberdoba, Sovodenj in Števerjana, na katerem bodo lahko udeleženci izrekli svoje pripombe in pomisleke k izdelanemu statutu.

Remo Devetak

—o—

IZRAZ HVALEŽNOSTI ZA PETRA GRASSIJA

Ob jubilejnim koncertu Fantov izpod Grmade, ki so 1. junija v Slivnem proslavili 25-letnico delovanja, velja zabeležiti še en dogodek. Med koncertom sta se namreč pevovodja Ivo Kralj in tenorist Bruno Kralj v imenu članov bivšega slivenskega orkestra Planika in drugih prijateljev — soursnikov, javno zahvalila sovaščanu, gospodu Petru Grassiju, ki je lepemu številu Slivencev in fantov iz okoliških vasi bil prvi učitelj glasbe in glasbene umetnosti. Vsi živeči Grassijevi učenci so se podpisali na listino, ki sta mu jo Kralja izročila ob lepem šopu cvetja. Mislimo, da je izraz hvaležnosti bivših slivenskih orkestrašev, a še danes zvestih in navdušenih ljubiteljev glasbe in petja, dogodek, ki ga je vredno zabeležiti, saj je prav, da se vsi vsaj včasih spomnimo resnice, da izraz hvaležnosti nič ne stane, a lahko posameznikom izredno veliko pomeni.

Katoliška knjigarna - Gorica

nudi odjemalcem vse, kar učenci in dijaki potrebujejo za šolo; ima bogato izbiro pisarniških potrebščin; ima na razpolago najnovejše slovenske knjige; je bogato založena z devocionalijami in vsemi nabožnimi predmeti.

Obiščite njeno Galerijo!

Gorica - Travnik, 25 - Tel. 0481/84407

France Bevk HUDA URA

XXVII.

Mohor je bil že daleč na klancu, ko se mu je zazdelo, da hodi nekdo za njim. Mati? Postal je in okrenil glavo. Prisluskoval je napeto, do bolečine, da je slišal razbijanje krvi v sencih.

»Mati!« je poklical.

Nihče se mu ni oglasil, bilo je vse tiho. Znova je hitel dalje. Nalašč je glasno razbijal z nogami, trkljal s palico, da je nato zvišano nenadoma postal in potihnil. Zdelo se mu je, da je udaril še en tuj korak in na mah potišal. Nič več.

Morda se je motil in je slišal le odmev svojega koraka. Kadar je bil razburjen, so ga večkrat varali čuti, najbrž tudi ta večer. Četudi se je bil prej matere razveselil, bi zdaj ne maral, da bi hodila ko senca za njim. Notranjost mu je mamilo nekaj močnejšega od ljubezni do matere. Zavedal se je, kaj hoče, toda najprej je hotel biti sam

s seboj. Duša mu je bila razburkana ko vodna gladina.

Ni se več ustavljal ne prisluškoval. Ob Mlakarjevi hiši je zaslišal renčanje psa. Predramil se je. Ves čas ni prav mislil, kod hodi. Nič več se ni čudil, da je vselej z nekim posebnim čutom izvohal bližino človeka. Tudi tedaj je čutil, da nekdo stoji na pragu hiše in si ne upa dihati.

»Jerica?« je vprašal.

Dekle se mu je plaho oglasilo. Še zmeraj je čakalo na gospodarja, ki se še ni bil vrnil od Slivarja.

»Prinesi mi harmoniko!« jo je poprosil.

Ko mu je obešala jermen čez ramo, so se ga narahlo, na dolgo dotaknili njeni suhljati, mrzli prsti.

»Kam greš zdaj ponoči?« ga je vprašala.

Njen šepetajoči glas je bil vroč; zdelo se je, da ga vabi k sebi.

»Je že dobro, Jerica,« je govoril z glasom, ki je izražal hkrati dobrohotnost in rahlo nejevoljo. »Je že dobro. Lahko noč!«

Zdelo se je, da beži od nje. In vendar mu je bilo ob njeni besedi in v njeni bližini tako dobro kot malo prej, ko je bil našel mater ob koritu. Če bi ga ne bilo vsega prevzelo nekaj drugega, bi bil stopil k dekletu in se dal božati. Žejalo ga je po nežnosti. Toda zdelo se mu je, da bi se bil ob prvem božljaju globoko zasmilil samemu sebi in se razjokal.

Hodil je naglo in prisluškoval renčanju psa, ki se mu je izgublja za hrbtom. Ko se mu je zdelo, da je dovolj daleč od hiše, je obesil palico na roko in zgrabil za harmoniko. Zaječala je, kriknila, že so mu omahnile roke. »Pri Slivarju leži mrlič,« mu je rekla mati. Poleg tega se je zbal glasu, kakor da je vedel, da se mu izpod prstov ne bo izvila melodija.

S palico je otipal razpotje. Kolovoz, ki je vodil na desno, je šel proti Groharju in proti fari. Sedel je na nizek, mahovit zid, ki je ločil klanec od polja. Tedaj so mu pr-

Predsednika Peterle in Kučan v Rimu

■ nadaljevanje iz 1. strani

Po pogovoru z Andreottijem je Kučan na tiskovni konferenci izjavil, kako ima vtis, da »se bo Italija opredeljevala do novih dejstev v Jugoslaviji, ko se bodo zgodila, in da je njeno stališče odvisno v veliki meri od tega, ali bo Slovenija naredila vse, da bi osamosvojitve dosegla po mirni poti in po poti sporazumevanja z drugimi jugoslovanskimi narodi.«

Zdi se, da so Kučan in njegovi spremljevalci najmanj razumevanja dosegli na srečanju s šefom italijanske diplomacije, ministrom De Michelisom, ki je suhoparno in mestoma tudi živčno ponavljal znano stališče Evropske skupnosti o enotnosti in celovitosti Jugoslavije, češ da bi drugačna rešitev jugoslovanske krize destabi-

lizacijsko vplivala na celotno vzhodno Evropo in povzročila vrsto hudih etničnih konfliktov, ki bi ogrožali tudi zahodno Evropo. Predsednik republike Cossiga pa je predvsem priporočal, naj se vsa sporna vprašanja rešujejo s dialogom, s pogajanjem.

Kot še pred kratkim hrvaški predsednik tako je tudi slovenski predsednik obisk v Rimu zaključil s srečanjem s papežem Janezom Pavlom II., ki se je pravkar vrnil z daljšega in gotovo pomembnega pastirskega obiska v svoji domovini Poljski.

—o—

Slovenska diplomacija

■ nadaljevanje iz 1. strani

vztrajanje politične Evrope na enotni Jugoslaviji. Kako dolgo še?

Slovenska diplomacija ima — kot vsaka diplomacija — skrb za zunanjo politiko države. Gotovo je danes težko igrati šefa diplomacije v državi, ki ji uradno v lastni federaciji to vlogo še osporavajo. Dovolj, da tu spomnimo na znani incident, ko je lani zvezni predsednik Jović na pariški mednarodni evropski konferenci prepovedal ministru Ruplu, da nastopi in prikaže slovenska stališča. Jovića danes hvala Bogu ni več na tem pravzaprav še nezasedenem mestu. Tudi stvari so se marsikje spremenile na boljše. Slovenska diplomacija se v nekem smislu šele rojeva. Upamo, da bo tudi kmalu varno shodila!

»Sem človek proze in ne poezije« — tako je zapisal slavni diplomat Metternich v svoji politični oporoki. In človek proze mora biti danes tudi slovenski diplomat in še bolj tisti, ki diplomacijo vodi. Politični realizem je zato prava osnova tudi našega slovenskega političnega dejanja, tudi če se mu mora pridružiti nekaj entuziazma in ne nazadnje — heroizma. Zgodovino vedno namreč tudi čustva, ne samo razum. In s tem moramo računati vsi!

a. b.

ŠPORTNO ZDRUŽENJE OLYMPIA PRAZNOVALO 30-LETNICO

■ nadaljevanje s 3. strani

delovanje njihovih društev. Je tudi združenje Olympia občutilo ta problem?

Tudi za nas je problem manjšega števila otrok pereč, še posebno zato, ker smo eni od redkih slovenskih društev, ki vzgajamo samo slovenske atlete z namenom, da bi prispevali k ohranitvi našega jezika. Kot društvo, ki deluje v mestu, bi lahko imeli veliko več atletov, saj so številni italijanski starši izrazili željo, da bi vpisali svoje otroke v naše združenje.

Kaj načrtuje vaše združenje za bodočnost?

Naš namen je, da še nadalje, in to v samem središču Gorice, s kvalitetnim in strokovnim delom nudimo Slovencem možnost, da se uveljavijo na športnem področju ter da ohranimo slovenski značaj društva, kar je morda pomembnejše kot zgolj športni dosežki.

Z dr. M. Špacapanom se je pogovarjala Helena Jovanovič

PREJELI SMO:

NOVO PISMO TRŽAŠKEMU ŠKOFU

Spoštovani gospod škof!

Člani Župnijskega pastoralnega sveta župnije Svetega Jerneja na Opčinah, zbrani na svoji redni seji 3.6.1991, z zaskrbljenostjo ugotavljajo, da niso od škofije prejeli še nobenega zagotovila, da bo ostala še naprej v veljavi škofova listina iz leta 1966, ki določa, da je pastoralno središče za vse Slovence z Opčin, od Banov in s Ferlugov v župniji Svetega Jerneja (kakor za vse Italijane z Opčin, od Banov in s Ferlugov v župniji Marija Kraljica sveta).

Z obžalovanjem so vzeli na znanje, da je dosedanji gospod župnik postal župnijski upravitelj, čeprav je ves čas svojega službovanja vzorno in nepristransko izvrševal svoje dušno-pastirsko poslanstvo, kar potrjuje tudi zelo visoko število podpisov krajanov njemu v prid.

Iz navedenih razlogov želi Župnijski pastoralni svet, da pride do take rešitve, ki bi zadovoljila utemeljena pričakovanja vseh, to je ponovna potrditev dosedanjega župnika in imenovanje slovenskega kaplana.

V pričakovanju odgovora lepo pozdravljamo.

Sledijo podpisi članov

Župnijskega pastoralnega sveta

Opčine, 3. junija 1991

Potujete v Rim?

Nekoč hotel Bled, danes hotel Emona!

Obveščamo vas, da smo 15. marca 1991 odprli v Rimu hotel Emona.

Za rojake poseben popust. Naslov hotela:

00185 - ROMA, Via Statilia 23;

Tel. 06/7027911 ali 06/7627827;

fax: 06/7028787.

Dobrodošli!

Lastnik hotela Emona
Gran Cav. Vinko Levstik

»Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

»Na veke, amen!« mu je odzdravil župnik.

Nato so šli koraki mimo, glas zvončka mimo, se oddaljevali v noči. Pavletu so nesli sveto popotnico. Prepozno. Mohor se ni spomnil, da bi jim bil to povedal, preveč je bil pogreznjen vase. Zvončkanje je bilo že zdavnaj utihnilo, ko je še vedno klečal in se trkal na prsi, kakor da se obtožuje velike krivde.

Zavedel se je in se dvignil, si potegnil z roko preko čela. Bil je izmučen. Toda ni ga gnalo domov. Tista druga misel, ki mu je bila ko iskra obležala v duši, se mu je razgorela ... Pobral je palico in tipal po poti proti Groharju.

Bilo je že proti jutru, ko je Mohor naglo in odločno stopil v Groharjevo hišo. Obstal je za vrati, obraz se mu je obračal v polkrogu; zdelo se je, da prisluškuje. Pred hišo stoji ni slišal govorjenja skozi okna. Vendar je čutil, da gori luč, v kateri je narahlo cvililo, in da sedijo ljudje ob stenah. Zrak je dišal po tobakovem dimu in po potu. Na steni je komaj slišno tekla ura.

sti zaplesali po gumbih, harmonika je zapela. Toda igral je tiho, tihceno, komaj slišno, saj je tisto pot igral le zase, ne za druge. Biló mu je dovolj glasno, saj so mu glasovi prihajali iz srca in mu znova legali na dušo. Melodija je bila ko dolgo zadrževane solze, ki tečejo, tečejo in jih nič ne more ustaviti. Zvoki so se pretakali in se mu križali ko občutki in misli. Čarali so mu žive podobe pred mrtve oči, ga objemali, božali in topli. Spomin na Rozalko se mu je strnil v senco, bolet ga je le še podmolklo, četudi, to je čutil, mu bo vedno ostal v duši. Prsti so se kdaj pa kdaj gumbov komaj doteknili, med glasovi je nastala vrzel. Iz nje se je prikazal materin obraz, kakor da bedi nad njim, že je ugasnil. Življenje je ležalo pred njim kot pokrajina, preko katere mu je s pesmijo in jokom hitela duša. In nato tema, tema, tema. Ni vedel, čemu ta žrtev, kakor premnogi niso vedeli, čemu so umrli. In vse za smešno ceno srebrne svetinje in invalidnine. Kakor da je dovolj za človeka, če sedi v mraku in žre kot živina.

harmonika. In je znova potišala, kakor da prisluškuje trpljenju vseh tistih let.

»Bog, Bog, Bog!« mu je ječalo izpod prstov. Bilo mu je težko, biti dober in vdan, ko ga je tema vsak dan spominjala na črno krivico. Privil je harmoniko tesno k sebi, kakor da prisluškuje v tiste temne globine svoje duše, iz katerih so vstajale črne misli. Maščevanje nad Pavletom ... Želja, da bi videl Rozalko vso nesrečno, v solzah ... Beg radi groze, ki je izvirala iz slutnje, da se bo to res zgodilo ...

»Mati!« je vzdihnilo iz glasov. In: »Tine!« Harmonika se je zgrozila in plaho je čala, stokala in se zvijala. Tine! Bilo je, kakor da prihaja topel klic iz srca in pada z glasovi v mrak. Misel, ki se mu je, ko se je z materjo vračal domov, le plaha prikazovala, ga je zdaj vsega napolnila. Dolgo se je boril z njo, jo odganjal, a vedno znova mu je legala na dušo.

Nenadoma so mu roke omahnile, harmonika mu je padla na kolena in utihnila. Kdo je ubijavec? V prsih mu je zastokalo, jek je bil kot odgovor na vprašanje.

Tedaj je zaslišal glas zvončka in korake, ki so mu prihajali vedno bliže. Zdrznil se je in poslušnil. Čez nekaj trenutkov se je spustil na kolena.